

Standpunt over schaliegas, schalie-olie, steenkoolgas en “fracken”

Wij, een coalitie van milieu- en gezondheidsorganisaties, maken ons ernstige zorgen over hydraulisch fractureren (fracken) bij de winning van schaliegas, schalie-olie, en steenkoolgas in Europa. Met name vanwege de effecten ervan op:

- **Klimaat:** er is geen wetenschappelijke consensus dat onconventioneel gas (zoals schaliegas en steenkoolgas) een significant lagere uitstoot van broeikasgas zal teweegbrengen dan andere, conventionele fossiele brandstoffen (zoals steenkool).
- **Energie:** ontwikkeling van schalie- en steenkoolgas zal ten koste gaan van goedkoper en veiliger besparing van energie en versnelling van de overgang naar duurzame energie en de reductie van uitstoot van broeikasgassen;
- **Watervervuiling:** fracken kan oppervlaktewater en grondwater (inclusief drinkwater) vervuilen met giftige chemicaliën¹, en hieraan methaan, gevaarlijke en zelfs radioactieve materialen die van nature voorkomen in schalie- en steenkollagen toevoegen.
- **Watergebruik:** bij het fracken worden enorme hoeveelheden zoet water de grond in gepompt, waarvan het meeste achterblijft of vervuild terugkomt. Dit zet, vooral op lokaal en regionaal niveau, zowel de samenleving als het milieu ernstig onder druk, vooral in gebieden waar water schaars is;
- **Luchtvervuiling:** bij boren naar, en winning van onconventioneel gas komen roetdeeltjes, smogvormers, fijnstof, en methaan in de atmosfeer;
- **Bodemverontreiniging:** fracken brengt het risico met zich mee van lekkages uit vervuilde opslagtanks, van frack-afvalwater, en van blow-outs van schaliegasputten;
- **Landgebruik:** fracken verwoest het landschap, en tast plattelands- en natuurgebieden aan;
- **Geluidshinder:** schaliegaswinning veroorzaakt geluidsvervuiling door alle installaties en transportbewegingen, waaronder omwonenden, vee, en wild lijden;
- **Seismische activiteit:** fracken verhoogt het risico op aardbevingen, die op hun beurt het risico van beschadiging van, en lekkage uit, gasbronnen verhogen;
- **Cumulatieve en gecombineerde effecten op gezondheid en leefomgeving van gemeenschappen nabij, en werkers in de onconventionele gas-industrie:** Fracken veroorzaakt bijvoorbeeld verhoogde blootstelling aan giftige chemicaliën;
- **Sociaal-economische gevolgen voor de betrokken gemeenschappen:** fracken kan leiden tot “boom and bust” cycli in de plaatselijke economie, die meer duurzame, op landbouw en toerisme gebaseerde bedrijvigheid ondermijnt.

Al deze effecten hebben directe en indirecte invloeden op zowel de individuele gezondheid als op de volksgezondheid. Veel ervan zijn niet alleen van lokale, maar ook van regionale en zelfs wereldwijde invloed.

---

¹ Vluchtige organische verbindingen; carcinogene danwel mutagene stoffen, en stoffen die schadelijk zijn voor de voortplanting; persisterende, niet-biologisch afbreekbare verbindingen; stoffen met hormonale effecten

Zonder een algehele wetenschappelijke beoordeling van de effecten van fracking zou een grootschalige onconventionele gas-“boom” een gigantisch experiment op het milieu en de volksgezondheid inhouden.

Wij wijzen verder op het volgende:

- 1) Om de wereldwijde temperatuurstijging onder de 1.5 graden Celcius te houden, en daardoor gevaarlijke klimaatveranderingen te voorkomen, moet gebruik van fossiele brandstoffen zo snel mogelijk ophouden. Wij geloven dat duurzame energie, energiebesparing en een significante reductie van CO2 emissies de enige mogelijke weg is naar een duurzame en gezonde toekomst. Het winnen van onconventionele fossiele brandstoffen als schaliegas, schalie-olie en steenkoolgas zal de totale uitstoot van broeikasgassen doen toenemen, omdat de verdere ontwikkeling van deze brandstoffen de afhankelijkheid van de wereld van fossiele brandstof zal vergroten, en daardoor de grootschalige ontwikkeling van schone, duurzame energie, en van energiebesparing zal afremmen.
- 2) Fracken is een zeer risicovolle activiteit, die de volksgezondheid en het milieu aantast. Fracken voor het winnen van onconventionele brandstoffen staat haaks op het streven van de EU naar een hoog niveau van milieubescherming, zoals vastgelegd in Artikel 37 van het Charter van Fundamentele Rechten. Ook Artikel 35 van het Verdrag verplicht de EU tot het verzekeren van een hoog niveau van bescherming van de volksgezondheid in het gehele beleid en alle activiteiten van de Unie. Aan de EU is opgedragen om milieubeleid te ontwikkelen gebaseerd op het “voorzorgsprincipe en op het uitgangspunt dat preventieve actie moet worden ondernomen, dat milieuschade met prioriteit bij de bron moet worden hersteld, en dat de vervuiler betaalt.” (Artikel 191, Verdrag over het functioneren van de Europese Unie). Wij zijn dan ook van mening dan ook dat de ontwikkeling van onconventioneel gas binnen de EU ingaat tegen de verplichtingen die het Verdrag van Europa oplegt.
- 3) Wij zijn van mening dat de bovengenoemde principes worden geschonden vanwege de afwezigheid van:
  - Een volledige en gedetailleerde **analyse**, door een onafhankelijke instantie, van de **regelgeving in de EU** met betrekking tot zowel exploratie als exploitatie van onconventioneel gas;
  - Secties in de **Water Framework Directive** en andere relevante regelgeving (bv. over grondwater, EQS) voor aspecten van het fracken ;
  - Een wetenschappelijke studie naar fracking-gerelateerde **luchtverontreiniging** en de lange termijn-effecten ervan voor de volksgezondheid;
  - Een wetenschappelijke studie naar fracking-gerelateerde **waterverontreiniging** en de lange termijn effecten ervan voor de volksgezondheid (zowel door verontreiniging met van nature in de grond voorkomende chemische en radioactieve materialen, als door methaan en chemicaliën die aan de frack-vloeistoffen worden toegevoegd en met elkaar reacties kunnen aangaan, etc.)
  - Een volledige beoordeling van de capaciteit van **waterzuiveringsinstallaties** in alle betrokken lidstaten voor het behandelen van door fracken geproduceerd afvalwater, en van de kosten daarvan, gebaseerd op het principe dat de vervuiler betaalt;
  - Een volledige beoordeling van de **capaciteit voor toezicht en naleving** van de autoriteiten in de lidstaten op alle gebieden waar frack-activiteiten een impact hebben;

- Een wetenschappelijke beoordeling van **grens-overschrijdende watervervuiling** en luchtvervuiling, met betrokkenheid van de bevolking;
  - Een **Green Paper** van de Europese Commissie met volledige publieke betrokkenheid van alle betrokken partijen, die alle gebieden bestrijkt aangaande de impact van frack-activiteiten die niet worden bestreken door bestaande EU regelgeving;
  - Een duidelijke en bindende reeks van Europese **Best Available Technology Reference Standards (Brefs)** voor operators die zich met fracken bezighouden.
- 4) Tot dusverre bestaat er in Europa geen consistent proces dat burgers en gemeenschappen betreft bij de besluitvorming rond schaliegas, schalie-olie of steenkoolgas. Het verkrijgen van vrijwillige en volledig geïnformeerde instemming van lokale gemeenschappen vindt bij de meeste frack-projecten niet plaats voordat begonnen wordt met zowel exploratie als met exploitatie, terwijl zij juist bij de kern van de discussie zouden moeten worden betrokken.
- 5) Bedrijven die zich bezighouden met fracken maken geen volledige en gedetailleerde lijst openbaar van de chemicalieën die bij een bepaald project gebruikt gaan worden, en maken het op die manier onmogelijk om de risico's voor milieu en volksgezondheid te beoordelen van exploratie en winning (gedurende de volledige life cycle van iedere boorput). De huidige termijnen en eisen van de REACH regelgeving houden in dat de informatie over chemicalieën niet automatisch beschikbaar is voor het publiek, en dat controle over fracking uit hoofde van de REACH regelgeving nog heel lang op zich kan laten wachten.

Totdat al deze problemen op een afdoende manier zijn opgelost zijn wij van mening dat er geen verdere schaliegas, schalie-olie en steenkoolgas activiteiten mogen worden voortgezet in Europa. We doen een oproep aan alle EU Lidstaten om alle huidige activiteiten te staken, alle vergunningen in te trekken, en een verbod uit te vaardigen op alle nieuwe projecten voor exploratie zowel als voor winning.

De Europese Commissie, in haar rol als bewaker van de Verdragen, dient tijdige en volledige navolging te verzekeren, door EU lidstaten, van alle EU regelgeving die betrekking heeft op schaliegas, schalie-olie en steenkoolgas. Ook moet de Commissie wetsvoorstellen indienen om de op dit gebied bestaande lacunes in de EU regelgeving op te vullen.

Wij doen ook een beroep op de EU, haar lidstaten, en de Europese financiële instituten om te stoppen met het verschaffen van financiële of politieke steun aan schaliegas, schalie-olie of steenkoolgasprojecten. Iedere financiële en politieke steun verleend aan schaliegasprojecten op het zuidelijk halfrond zou moeten worden omgebogen in de richting van de ontwikkeling en ondersteuning van duurzame energiebronnen en energiebesparing, in overeenstemming met de Millennium Ontwikkelingsdoelstellingen.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

Antoine Simon, Friends of the Earth Europe

Tel: +32 (0) 2 893 10 18, Mob: +32 (0) 486 685 664, email: antoine.simon@foeeurope.org

Geert De Cock, Food and Water Europe

Tel: +32 (0) 2 893 10 45, Mob: +32 (0) 484 629 491, email: gdecock@fweurope.org

Lisette van Vliet, Health and Environment Alliance

Tel: +32 (0) 2 234 36 45, Mob: +32 (0) 484 614 528, email: lisette@env-health.org

Tara Connolly, Greenpeace

Tel: +32 (0) 2 274 19 21, Mob: +32 (0) 477 790 416, email: tara.connolly@greenpeace.org

April 24, 2012

Supported by:

France

France

Germany

France

France

Europe/Poland

Bulgaria

Bulgaria

Europe

USA

Spain

Europe

USA

Poland

England, Wales, Northern Ireland

Ireland

South Africa

France

Austria

Bulgaria

Europe

Sweden

a toxics-free future International

Austria

France

Netherlands

Netherlands

Australia

France

France

Germany

USA

International

Central and Eastern Europe

Friends of the Earth

Ireland

Amigos de la Tierra

Spain